29/02/2024

Митрополити на БПЦ: Синодална наредба, която противоречи на Устава, няма правна сила

Трима митрополити от състава на Св. Синод на БПЦ – Ловчански Гавриил, Неврокопски Серафим и Видински Даниил, са заявили особено мнение по време на заседанието на Св. Синод, проведено на 24 февруари. Тогава те са се обявили против приемането на наредба, с която се променя начинът за провеждане на избори за епархийски митрополит. Днес на синодния сайт беше публикуван и текстът на тяхното Особено мнение. В него се посочва, че Св. Синод има правото „да приема синодални наредби за устройството и управлението на Църквата“, но само в неотложни случаи (чл. 58, ал. 12 от УБПЦ), какъвто не е бил този от миналата седмица. Посочва се също, че синодните наредби „... са документи, които не могат да се намират в противоречие с Устава, нито пък да се произнасят по вече уредени от Устава въпроси по начин, различен от разписания в Устава“.

Текстът на тримата митрополити посочва, че според тях няма основания за приемането на новата синодна наредба, още повече това е неподходящо да става по средата на вече започнала процедура по избор на Сливенски митрополит.

Също така тримата архиереи обръщат внимание на факта, че, ако при уставната процедура за избор на митрополити „каноничните постановления“ не се прилагат „по акривия“, а „по икономия“, от това следва, че сегашните вносители на наредбата смятат, че самите те „са избирани за митрополити „по икономия“, т. е. по снизхождение, отклоняващо се или излизащо от строгия смисъл на свещените правила на Църквата. Нещо, което ние по никакъв начин не можем да приемем за себе си“, се казва в особеното мнение на митрополитите Гавриил, Серафим и Даниил.

Целият текст на Особеното мнение:

Уставът на Българската православна църква – Българска Патриаршия (УБПЦ-БП) е „основа на устройството и управлението“ ѝ, заедно със Свещеното Писание, Свещеното Предание, апостолските правила, правилата на Вселенските и Поместните събори (чл. 2 от УБПЦ-БП).
Върховен законодателен орган на БПЦ-БП е Църковният събор (срв. чл. 19 от УБПЦ-БП). Той единствен има правомощието да изменя и допълва Устава на БПЦ-БП (чл. 27, ал. 1 от УБПЦ-БП).
Светият Синод има правото „да приема синодални наредби за устройството и управлението на Църквата в неотложни случаи“ (чл. 58, ал. 12 от УБПЦ). Неотложни случаи са всички онези казуси, за които няма изрично предвидена уставна процедура и за които не може да бъде изчаквано свикването на Църковен събор за тяхното уставно уреждане, доколкото изискват незабавно решение от Светия Синод.
Синодални наредби са документи, които се приемат от Светия Синод, но не могат да се намират в противоречие с Устава, нито пък да се произнасят по вече уредени от Устава въпроси по начин, различен от разписания в Устава. Т.е. синодалните наредби следва да произтичат от Устава, да бъдат в съгласие с него и по никакъв начин не могат да му противоречат. Наредба, която противоречи на Устава, не може да има никаква правна сила, тя не поражда правни последствия и не може да бъде считана за синодална наредба по смисъла на Устава. Синодална наредба, приета от Св. Синод не може да отменя уредбата в Устава, приет от Църковен събор. Нейната каноничност също е подвъпросна, доколкото Уставът представлява конкретизация в конкретни условия и на конкретно място на свещените канони на Църквата.
В заседанието на Светия Синод на БПЦ-БП на 24 февруари 2024 г. беше внесено от група митрополити, членове на Светия Синод, „Предложение за приемане на Синодална наредба относно избирането на епархийски

митрополити, съгласно свещените Канони на вселенските и поместните събори (по акривия)“ (вх. № 120/24.02.2024 г.). В приложение към въпросното предложение беше представена „Синодална наредба относно избирането на епархийски митрополити, съгласно свещените Канони на Вселенските и Поместните събори“.

В мотивационното писмо – „предложение“ към „наредбата“ се казва, че „е време каноничните постановления, касаещи изборът (правописът е според оригинала) да бъдат приложени в практиката на Българската Православна Църква по акривия“. От това изречение следва, че според вносителите на предложението при уставната процедура за избор на митрополити „каноничните постановления“ не се прилагат „по акривия“. Следователно те се прилагат „по икономия“. Т.е. от това следва, че събратята вносители считат за себе си, че са избирани за митрополити „по икономия“, т.е. по снизхождение, отклоняващо се или излизащо от строгия смисъл на свещените правила на Църквата. Нещо, което ние по никакъв начин не можем да приемем за себе си.

От възстановяване на Българската православна църква под името Българска Екзархия, в процедурата за избор на митрополит участват духовни и мирски избиратели (чл. 39 от Екзархийския устав), което не противоречи на свещените канони. С гласуваната „Синодална наредба“ грубо се погазват правилата на Устава на БПЦ-БП, следователно изтъкваният мотив за приемането ѝ, а именно строгото спазване на каноните на светата Православна църква, е несъстоятелен. Как може да спазваме каноните, когато не зачитаме правилата на Устава?

Ние няма да пристъпваме към анализ на самото съдържание писмото - „предложение“, нито на „наредбата“, тъй като то в случая е ирелевантно и априори неприложимо към БПЦ-БП, понеже такава „наредба“ просто не може да бъде приета, нито прилагана от Светия Синод, намирайки се в грубо противоречие с редица членове на УБПЦ-БП.

Предложената „наредба“ се намира в грубо противоречие с членове 86 – 88 на УБПЦ, които предвиждат участието на клир и народ на първия етап на избора – епархийския избор. Чрез „наредбата“ се отнемат правата на епархийските избиратели – свещеници и миряни по чл. 101, ал. 2, да участват при избора на епархийски митрополит. Този факт беше посочен от нас ясно и аргументирано на заседанието на 24 февруари 2024 г., въпреки липсата на добър тон и възможност за спокойно разискване.

Приемането на „наредбата“ по никакъв начин не попада под чл. 58, ал. 12 на УПБЦ, според който Светият Синод може да приема синодални наредби само при „неотложни случаи“. Не може да се твърди, че случаят с избора на

български митрополит според подробно разписаната уставна процедура е „неотложен случай“, понеже в този случай Уставът ясно е посочил какво се прави. В случая няма нито извънредност, нито неотложност, нито пък „правен вакуум“, нито пропуск в самия Устав, за да се пристъпва към подобно действие. Противоуставността на предложението за приемане на „наредба“ обяснява и нашия отрицателен вот тогава, който е продиктуван от принципни канонически и юридически съображения, а не от конюнктурни интереси.

Нарушаването на Устава и създаването на съблазън сред верните от противоуставното решение на Светия Синод са още по-големи като се има предвид, че въпросните промени се предлагат в момент на вече започнала изборна процедура за избор на нов Сливенски митрополит.

Процедурата за избор на митрополит за вдовстваща или овакантена митрополия според Устава на БПЦ-БП е двустепенна. Първият етап е епархийският избор, а вторият е каноническият избор. Те се намират в единство и неразривна логическа и юридическа последователност. Епархийският избор като такъв не е „неканоничен“, както се опитва да се внуши. Не може при вече преминал епархийски избор (независимо дали той е признат за редовен или не), да се променят по радикален начин правилата за избор на митрополит. Това от само себе си създава впечатлението за конюнктурност, обслужване на нечии засегнати интереси, безпринципност и ръководене от егоистични подбуди.

Питаме се каква е „неотложната“ причина, поради която се внася за гласуване въпросната „наредба“ относно изпитана, работеща и в момента отворена процедура за избор на митрополит? Нали Светият Синод определя листата с епископи, достоизбираеми за митрополит? Следователно, с въпросната „наредба“, не поставя ли Светият Синод под съмнение способността си да състави листа с избираеми кандидати, всеки от които би бил достоен митрополит?

Поради своя противоуставен характер, както и поради липса на действителна причина за неотложност, считаме, че мотивите за приемане на „наредбата“ не почиват на правила и принципи, а на пристрастие. Следователно и целта е не избор на достойни според евангелските и канонически критерии митрополити, а избор по пристрастие.

Предложените промени в изборната система в БПЦ-БП, които преоценяват и преобръщат цялата досегашна практика от учредяването на Българската Екзархия до днес, са толкова радикални, че изискват спокойна, обмислена, аргументирана, систематична работа от Църковен събор с висока степен на представителност и широко обществено доверие. Такива промени следва да

бъдат консултирани с водещи специалисти в областта на каноничното, църковното и гражданското право, както и да имат подкрепата на членовете на БПЦ-БП в нейната пълнота, а не да се превръщат в причина за разделения и съблазън сред вярващите.

От няколко месеца здравето на Негово Светейшество Българският Патриарх Неофит е подложено на изпитание и целият православен български народ се моли за неговото скорошно оздравяване и пълно възстановяване. Ние се питаме: кому беше нужно именно в този момент, докато Негово Светейшество се намира в болница, в негово отсъствие да бъдат предлагани подобни промени в избирателната система на БПЦ-БП?

Създава се изключително опасен прецедент, който поставя под въпрос правната сигурност на цялата Църква. Легитимността на органите на управление на БПЦ-БП пред Българската държава е застрашена. Компрометира се БПЦ-БП в международен и всеправославен план. Поставя се под съмнение каноническата компетентност на VI Църковно-народен събор (2008 г.), приел сегадействащия Устав на БПЦ. Според Закона за вероизповеданията, устройството и управлението на БПЦ-БП се определят от нейния устав. Синодалната наредба по същество суспендира уставната уредба за избор на митрополит и лишава свещенството и миряните от правото да избират своите архипастири. Това е в нарушение на Устава и в противоречие със Закона за вероизповеданията, тъй като само Устава на БПЦ-БЦ е приложим относно нейното устройство и управление. В този смисъл Синодалната наредба не поражда правни последици.

Поради всичко гореизложено ние настояваме Светият Синод да преразгледа своето решение и да отмени противоуставната и противозаконна „наредба“.

Заявяваме, че по нашата архиерейска съвест считаме, че чрез това противоуставно изменение на правилата за избор на митрополит се проявява несправедливост към православните християни на които сме поставени да бъдем душепастири, лишавайки ги от правото да участват в избора на своя митрополит.

Чувството за отговорност пред Бога и Неговия народ ни води към поддържане на тази позиция за разграничаване от решение на Св. Синод, което мнозина биха възприели като предателство спрямо поверените ни православни християни, потъпкване на достиженията на всички наши предци, борили се за църковна самостойност и независимост, много от които отдали за това живота си. Нека не забравяме, че църковната ни независимост е в основата на националното ни освобождение, независимостта, а днес е един от основните фактори за стабилността и сигурността на скъпата ни Родина България.

С искрено уважение към всички членове на Св. Синод и братска в Христа обич

† ЛОВЧАНСКИ МИТРОПОЛИТ ГАВРИИЛ

† НЕВРОКОПСКИ МИТРОПОЛИТ СЕРАФИМ

† ВИДИНСКИ МИТРОПОЛИТ ДАНИИЛ

dveri.bg